

І. І. Пасінович, Л. В. Іванець

Проблема правової ідентифікації суб'єктів господарювання та їх фінансової діяльності

Діагностовано проблеми правової ідентифікації суб'єктів господарювання. Розкрито сутність понять «суб'єкти господарювання» та «фінансова діяльність», визначено їх основні характеристики. Обґрунтовано особливості розвитку та функціонування суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність у сфері фінансового посередництва. Проведено аналіз діяльності суб'єктів господарювання протягом останніх років в Україні. Обґрунтовано важливість визначення організаційно-правової форми суб'єкта господарювання, проаналізовано динаміку кількості суб'єктів економіки згідно з цією характеристикою в Україні. Відображено структуру балансу підприємств за окремими видами економічної діяльності. Визначено особливості структури активів і зобов'язань суб'єктів господарювання за видами діяльності. Охарактеризовано особливості визначення поняття фінансів підприємств на макроекономічному рівні та на макrorівні. Узагальнено основні показники діяльності суб'єктів господарювання в Україні за останні роки, визначено особливості їх розвитку. Виокремлено основні тенденції розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні незалежно від виду діяльності. Перераховано критерії оцінки економічної ефективності механізму розвитку фінансів суб'єктів господарювання. Визначено вагомість вирішення системних макроекономічних проблем для забезпечення ефективного розвитку фінансів суб'єктів господарювання.

Ключові слова: суб'єкти господарювання, фінансова діяльність, фінансове посередництво, підприємництво, фінанси підприємств.

Фінанси суб'єктів господарювання є невід'ємною ланкою фінансової системи суспільства, і формують основну частину його фінансових ресурсів. Не може бути стабільної і здорової фінансової системи без суб'єктів господарювання, які ефективно функціонують. Зовнішні запозичення, зокрема транші МВФ, можуть запобігти дефолту і вирішити нагальні фінансові проблеми, однак забезпечити розвиток економіки здатні успішні суб'єкти господарювання, які у своєму різноманітті формують певну структуру економіки, заповнюють ринкові ніші, створюють робочі місця, наповнюють бюджет.

На сучасному етапі розвитку економіки України фінанси суб'єктів господарювання характеризуються як недостатньо розвинені [1], при цьому тенденції до покращення ситуації в цій сфері не спостерігаються. Тому актуальним є дослідження розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання, яке доцільно здійснювати у різних площинах, починаючи з правового поля, яке створює основу їх функціонування.

Правові аспекти функціонування суб'єктів господарювання досліджуються як юристами, так і державними урядовцями й економістами, серед яких варто виділити Л. К. Воронову, В. В. Мачуського, А. Попову. Фінанси суб'єктів господарювання як складову фінансової системи держави розглядають у своїх працях Л. Д. Буряк, О. Д. Василик, І. В. Зятковський, Т. В. Момот, О. Р. Романенко, О. О. Терещенко, О. М. Чорна та ін.

Метою статті є визначення правового статусу суб'єктів господарювання та основних показників їх фінансової діяльності, на основі чого виявити найвразливіші місця і сформулювати пропозиції щодо покращення їх фінансів.

Вивчення процесів формування та функціонування на вітчизняному економічному просторі суб'єктів підприємницької діяльності вимагає передусім розгляду їх правового визначення. Так, *суб'єкти господарювання* можна визначити як організації, що на основі юридично відокремленого майна в межах своєї

господарської компетенції безпосередньо здійснюють господарську діяльність і мають право використовувати результати своєї діяльності.

До суб'єктів господарювання належать [2]:

- суб'єкти підприємницької діяльності (підприємства і господарські товариства та їх об'єднання) реального сектору економіки;
- фінансові установи (кредитні установи, інвестиційні фонди, страхові компанії та ін.);
- державні установи й організації, створені органами влади, що здійснюють господарські операції з метою одержання доходу;
- некомерційні організації, тобто організації, що обслуговують домашні господарства;
- підприємці.

З економічної точки зору широке визначення поняття суб'єктів господарювання «розмиває» поле господарської діяльності. Пригадаємо, що економіка (з грец.) дослівно означає «мистецтво ведення домашнього господарства», тобто, здійснюючи господарську діяльність, суб'єкт мобілізує і трансформує різноманітні ресурси (здійснює виробничий процес), а капітал у процесі кругообігу набуває фінансової, виробничої і товарної форми.

Отже, при визначенні суб'єкта господарювання мета отримання прибутку не є визначальною, відповідно господарювання може мати як комерційний, так і некомерційний характер. Не варто ототожнювати поняття «суб'єкти господарювання» і «суб'єкти підприємництва» [3]. Не всі суб'єкти господарювання є суб'єктами підприємництва (наприклад, некомерційні підприємства). Тобто до підприємництва належить лише комерційна господарська діяльність.

За українським законодавством до суб'єктів господарювання належать, зокрема, банки, інвестиційні й страхові компанії, які є частиною сектору фінансового посередництва. Вони у своїй діяльності не трансформують ресурси, а виконують специфічні функції – зберігання і примноження заощаджень, вигідне вкладання коштів, захист майнових інтересів. При цьому банки чи страхові компанії сприяють господарській діяльності інших суб'єктів, тобто їх діяльність має допоміжний, підпорядковувачий характер [4].

Таким чином, вважаємо за необхідне внести уточнення у законодавче визначення поняття суб'єктів господарювання, виокремивши в ньому суб'єкти фінансового посередництва: «суб'єктами господарювання є: господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до ЦК України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність *чи функціонують у сфері фінансового посередництва* та зареєстровані в установленому законом порядку»).

Реальний сектор економіки, де створюються реальний продукт, а також сфера послуг, яка в цілому світі активно розвивається, є основою економіки. Саме там створюються робочі місця і генерується основна частина доданої вартості, а сектор фінансового посередництва виконує забезпечувальну функцію. Фінансові посередники, насамперед банківські установи, забезпечують переливання капіталу в економіці, «живлять» фінансовими ресурсами суб'єкти господарювання.

В Україні тривалий час (особливо до фінансової кризи) мав місце асиметричний розвиток реального і фінансового секторів економіки: на тлі кризи переважної

більшості підприємств, падіння їх доходів і прибутків, активно розширювалась кількість банків (у тому числі з іноземним капіталом), які демонстрували високі показники економічної результативності. У цій ситуації мало кого бентежила така нелогічна розбалансованість розвитку суб'єктів господарювання різних сфер діяльності, яка не могла не закінчитись глибокою кризою банківської системи, адже не можуть процвітати банки в ситуації зниження суспільного виробництва й падіння доходів громадян.

Необхідність виокремлення в складі суб'єктів господарювання суб'єктів фінансового посередництва не лише акцентує увагу на особливостях їх діяльності, а насамперед дозволяє підкреслити пріоритетність і вагомість розвитку і функціонування інших суб'єктів господарювання в питанні ефективної еволюції сфери фінансового посередництва в ринкових умовах. Розглянемо останні деталініше.

Суб'єктам господарювання властива галузева приналежність, яка значною мірою визначає і розмір підприємства, і джерела доходів, і характер фінансових відносин. Галузева структура національної економіки формується шляхом групування суб'єктів господарювання в однорідні за своїм складом групи, пов'язані схожими функціональними характеристиками. У табл. 1 наведено показники діяльності суб'єктів господарювання, які показують, зокрема, їх кількісну динаміку.

Таблиця 1

Основні показники діяльності суб'єктів господарювання за 2010-2014 рр.
(без урахування банків)

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2010 р., %
Кількість суб'єктів господарювання, усього, тис.	2084,6	1614,1	1517,0	1624,5	1932,2	92,7
у т. ч.: підприємства, усього, тис.	360,2	358,7	347,1	372,8	341,0	94,7
у % до загальної кількості суб'єктів	17,3	22,2	22,9	22,9	17,6	-
фізичні особи-підприємці, усього, одиниць	1724,4	1255,4	1169,9	1251,7	1591,2	92,3
у % до загальної кількості суб'єктів	82,7	77,8	77,1	77,1	82,4	-
Кількість зайнятих працівників, усього, тис. осіб	10300,8	9705,1	9533,0	9305,2	8796,7	85,4
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), усього, млрд грн	3510,71	4107,36	4345,47	4217,38	4459,70	127,0
підприємства, у % до загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг)	93,8	95,2	94,5	93,7	93,5	-
фізичні особи-підприємці у % до загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг)	6,2	4,8	5,5	6,3	6,5	-

Розраховано автором на основі даних [5].

Як свідчать дані табл. 1, за період 2010-2014 рр. кількість суб'єктів господарювання дещо скоротилась – на 152,4 тис. од. Найбільше скорочення припало на 2012 р. – 1517,0 тис. Проте, починаючи з 2013 р., кількість підприємств щороку зростає. Так, у 2014 р., порівняно з попереднім, кількість підприємств зросла на 307,7 тис. одиниць. Варто зауважити, близько 80% від загальної кількості суб'єктів господарювання припадає на фізичних осіб-підприємців, хоча вони забезпечують усього близько 6% загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг). Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за аналізований пе-

**Проблема правової ідентифікації суб'єктів господарювання
та їх фінансової діяльності**

ріод мав тенденцію до зростання і зріс на 27%. Таким чином, можна стверджувати про нарощення виробничих потужностей здебільшого серед великих суб'єктів господарювання.

Суб'єкти господарювання існують у певній організаційно-правовій формі в межах норм чинного законодавства, що регламентують їх ділові стосунки з контрагентами і державою. *Організаційно-правова форма суб'єктів господарювання* є визначальною при встановленні майнової і фінансової відповідальності та правомочності засновників, структури управління, способів формування капіталу, розподілу доходів, взаємовідносин з бюджетом.

Таблиця 2

Динаміка кількості суб'єктів економіки України за організаційними формами

Організаційна форма суб'єкта господарської діяльності	За станом на 1.01. 2001 р.	За станом на 1.01. 2006 р.	За станом на 1 листопада 2015 р.		За станом на 1 січня 2016 р.	
			одиниць	%	одиниць	%
Усього юридичних осіб	834 886	1 070 705	1 112 757	100	1 121 347	100
<i>у тому числі:</i>						
Фермерське господарство	38 561	48 918	43617	3,92	43 743	3,9
Приватне підприємство	192 168	248 211	201 967	18,15	201 788	18,0
Державне підприємство	9 965	7 562	4 030	0,36	4 019	0,36
Казенне підприємство	49	50	33	0	33	0
Комунальне підприємство	13 713	16 680	11 443	1,03	11 438	1,0
Дочірнє підприємство	19 140	23 127	12 395	1,11	12 336	1,1
Іноземне підприємство	2 446	2 315	677	0,061	676	0
Підприємство громадського об'єднання (релігійної організації, профспілки)	2 355	4 369	3 273	0,29	3 288	0,3
Підприємство споживчої кооперації	-	860	1258	0,11	1254	0,1
Акціонерні товариства, з них:	34 942	33 976	15 672	1,41	15 571	1,4
<i>публічне акціонерне товариство</i>	*	*	4175	0,375	4149	0,37
<i>приватне акціонерне товариство</i>	*	*	3500	0,31	3486	0,3
Товариство з обмеженою відповідальністю	221 905	325 925	481 836	43,30	488 205	43,5
Кооперативи	29892	30790	25634	2,30	25763	2,3

Розраховано автором на основі даних [5].

З даних табл. 2 можна ознайомитись з організаційними формами, які є найпоширенішими серед суб'єктів економіки України.

Як бачимо, кількість суб'єктів господарювання – юридичних осіб зростає. Серед організаційних форм суб'єктів економіки кількісно переважають товариства з обмеженою відповідальністю. Позитивну кількісну динаміку демонструють фермерські господарства, кооперативи і ТзОВ. В останні роки значно скоротилась кількість акціонерних товариств. Згідно з нашими припущеннями, більшість з них змінили організаційно-правову форму на ТзОВ.

Відносно нерівномірно розподілені суб'єкти господарювання – юридичні особи за регіонами. На початок 2016 р. 20,8% від загальної кількості юридичних осіб було зосереджено у м. Києві, на другому місці – Дніпропетровська область

(8,2%), далі йдуть області: Донецька (7,5%), Харківська, Одеська (по 6%) та Львівська (5,2%).

Подібна ситуація і з банками, найбільше їх було розташовано в розвинених промислових регіонах України. У м. Києві та Київській області було зосереджено 71% від загальної кількості банківських установ. У Дніпропетровській, Донецькій і Одеській областях загалом діяло майже 16% від загальної кількості банків.

Таблиця 3

Динаміка кількості суб'єктів підприємництва за розмірами					
Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
<i>Суб'єкти великого підприємництва</i>					
Усього, одиниць	586	659	698	659	497
у т. ч.: великі підприємства, %	100	100	100	100	100
фізичні особи-підприємці, %	не можуть бути суб'єктами великого підприємництва (відповідно до ГКУ)				
<i>Суб'єкти середнього підприємництва</i>					
Усього, одиниць	21338	21059	20550	19210	16618
у т. ч.: середні підприємства, %	98,3	98,5	98,2	98,2	95,7
фізичні особи-підприємці, %	1,7	1,5	1,8	1,8	4,3
<i>Суб'єкти малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва)</i>					
Усього, одиниць	2162004	1679902	1578879	1702201	1915046
у т. ч.: малі підприємства, %	16,5	21,1	21,8	22,0	16,9
фізичні особи-підприємці, %	83,5	78,9	78,2	78,0	83,1
<i>Суб'єкти мікропідприємництва</i>					
Усього, одиниць	2093688	1608819	1510776	1637180	1859887
у т. ч.: мікропідприємства, %	14,3	18,4	19,0	19,5	15,0
фізичні особи-підприємці, %	85,7	81,6	81,0	80,5	85,0

Розраховано автором на основі даних [5].

В Україні провідною формою господарювання стало підприємництво, розвитку якого об'єктивно сприяли правове визнання приватної власності, поглиблення ринкових відносин. У табл. 3 показано динаміку кількості малих, середніх і великих підприємств, а також суб'єктів мікропідприємництва.

Як бачимо, група великих підприємств найчисельнішою була у 2012 р. – 698, після чого їх кількість стала скорочуватись і у 2014 р. становила 497 суб'єктів (найімовірніше через події на сході України, де традиційно зосереджувались великі промислові підприємства). Суб'єкти середнього підприємництва становлять нечисельну групу, яка має тенденцію до зростання – 16618. Найбільше в економіці діє суб'єктів малого підприємництва (за станом на 2014 р. – 1915046 суб'єктів), однак їх роль в економіці за показником реалізації продукції (робіт, послуг) незначна. У малих підприємств найактуальнішою проблемою роками залишається доступ до фінансування, що стримує їх розвиток і розширення.

У табл. 4 відображено структуру балансу підприємств за окремими видами економічної діяльності.

Як свідчать дані табл. 4, структури активів і зобов'язань значно різняться за видами діяльності. Співвідношення між необоротними і оборотними активами характерне для того чи іншого виду діяльності (наприклад, найбільш фондмісткою є промисловість, найменш – фінансова і страхова діяльність). Негативною є низька частка власних коштів, і, відповідно, висока – позикових, особливо

Таблиця 4

Структура балансу підприємств за окремими видами економічної діяльності за станом на
1.01.2015 р. (без урахування банків), %

Вид економічної діяльності	Код за КВЕД	Актив			Пасив		
		Необоротні активи	Оборотні активи	Необоротні активи та групи вибуття	Власний капітал	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Поточні зобов'язання і забезпечення
Усього	-	45,3	54,6	0,1	24,7	22,7	52,6
Сільське, лісове та рибне господарство	A	31,5	68,5	0,0	42,0	16,1	41,9
Промисловість	B+C +D+E	53,1	46,5	0,0	28,8	23,5	47,7
Будівництво	F	35,6	64,2	0,2	1,2	36,2	62,6
Фінансова та страхова діяльність	K	30,5	69,3	0,2	38,3	21,0	40,1

Розраховано автором на основі даних [5].

короткострокових. Перевищення оборотних активів над власним капіталом свідчить про від'ємний розмір робочого капіталу. Зіставивши розміри оборотних активів з поточними зобов'язаннями, можна зробити висновок про низьку ліквідність балансу суб'єктів господарювання і їх низьку платоспроможність. Детальніше ознайомлення зі структурою оборотних коштів підприємств демонструє значні обсяги відволікання коштів у дебіторську заборгованість. Вказані фактори свідчать про нестійкий фінансовий стан підприємств наведених видів діяльності.

Фінанси суб'єктів господарювання розглядаються як базова відносно самостійна сфера фінансових відносин з урахуванням їхньої галузевої специфіки. Вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється ВВП, матеріальні і нематеріальні блага. Л. К. Воронова фінанси суб'єктів господарювання розглядає як фонди підприємств, що займаються комерційною діяльністю, фонди фінансових посередників (банків, страхових організацій, недержавних пенсійних фондів тощо), а також фонди некомерційних організацій. Аналогічної думки притримується О. Р. Романенко, який визнає фінанси суб'єктів господарювання базовою сферою фінансової системи. Він відносить до фінансів суб'єктів господарювання фінанси комерційних підприємств і некомерційних установ і організацій, тобто всіх суб'єктів, які обслуговують створення ВВП. Особливістю фінансів суб'єктів господарювання є те, що через них мобілізуються засоби і формуються фонди фінансових ресурсів для обслуговування процесу виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг.

Отже, фінанси суб'єктів господарювання, як і фінанси загалом, є багатостороннім і складним явищем, що характеризується різними ознаками і має певні форми прояву. Зазначена категорія нерозривно пов'язана з фінансовою діяльністю у сфері господарювання.

Фінансову діяльність можна розглядати у двох аспектах: як напрям звичайної діяльності всередині підприємства (разом з операційною та інвестиційною) і як вид (сферу) діяльності загалом. Згідно з П(С)БО, фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до зміни розміру і складу власного і позикового

капіталу підприємства. Таким чином, основний зміст фінансової діяльності (у вузькому розумінні) полягає у фінансуванні підприємства.

Як відзначає А. М. Поддєрьогін, функціонування фінансів підприємств здійснюється не автоматично, а за допомогою їх цілеспрямованої організації. *Організацію фінансів підприємств* він трактує як форми, методи, способи формування та використання ресурсів, контроль за їхнім оборотом для досягнення економічних цілей згідно з чинними законодавчими актами. На організацію фінансів господарювання впливають форма власності, сфера і характер їх діяльності, організаційно-правові форми господарювання. Це виявляється у процесі формування статутного капіталу, у взаємовідносинах з бюджетом і насамперед – у процесі використання і присвоєння фінансових результатів суб'єкта господарювання його власником (засновниками, акціонерами). Фінанси підприємств потребують не лише організації, а й є об'єктом управління.

Ефективне управління фінансами підприємств забезпечує їх платоспроможність, фінансову стійкість, прибуткову діяльність. У табл. 5 узагальнено основні показники діяльності суб'єктів господарювання за період з 2010 до 2014 рр.

Таблиця 5
Основні показники діяльності суб'єктів господарювання України за 2010-2014 рр.

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2010 р., %
<i>з урахуванням банків</i>						
Кількість підприємств, усього, одиниць	378987	375872	365112	393508	341165	90,0
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), усього, млрд. грн	3462,14	4092,41	4307,15	4153,09	4319,94	124,8
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, усього, млн грн	58334	122210	101884,7	29283,2	-523587	x
Прибуток до оподаткування, усього, млн грн	212008,6	272726,2	277938,5	234513,7	334517,3	157,8
Питома вага підприємств, що одержали збиток, у % до загальної кількості	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7	x
<i>без урахування банків</i>						
Кількість підприємств, усього, одиниць	378810	375695	364935	393327	341001	90,0
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), усього, млрд. грн	3366,23	3991,24	4203,17	4050,21	4170,66	123,9
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, усього, млн грн	54405,7	118605,6	75670,2	11335,7	-564376,8	X
Прибуток до оподаткування, усього, млн грн	189640,8	255545,9	248035,9	209864,5	233624,7	123,2
Питома вага підприємств, що одержали збиток, у % до загальної кількості	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7	X

Розраховано автором на основі даних [5].

Як бачимо, за 2010-2014 рр. кількість підприємств в Україні незначно, але скорочувалась, а обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) зростала (винятком був 2013 р.). Негативним явищем є стабільно висока частка збиткових підприємств – понад третину.

За даними Державної служби статистики України, найбільший відсоток підприємств, які одержали збиток у регіональному розрізі за січень-вересень 2015 р., мав місце в областях: Луганській (60,2%), Донецькій (56,5%), Київській (44,5%), м. Києві (42,9%), Миколаївській (42,6%), Харківській (40,2%). Найменший цей показник у Закарпатській області – 24,9% підприємств.

На макроекономічному рівні *фінанси підприємств* забезпечують формування фінансових ресурсів держави через бюджет і цільові фонди, відповідно негативний стан фінансів суб'єктів господарювання відбивається на державних фінансах. Фінанси підприємств взаємопов'язані не лише з фінансовим станом держави, а й з рівнем грошових доходів населення, які визначають попит і, відповідно, впливають на рівень доходів підприємств. Таким чином, фінанси суб'єктів господарювання як господарсько-правова категорія поєднують задоволення приватних і публічних інтересів.

Загалом основні тенденції розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні, незалежно від виду діяльності, такі:

- асиметричний розвиток суб'єктів господарювання, що належать до реального і банківського секторів;
- недостатня розвиненість фінансів малих підприємств, їх мізерна частка в загальних обсягах реалізації продукції (робіт, послуг);
- домінування серед підприємств товариств з обмеженою відповідальністю (за критерієм організаційно-правова форма);
- збільшення залежності підприємств від зовнішніх джерел фінансування і низька частка в пасивах власного капіталу;
- значне зниження фінансових результатів діяльності і падіння рентабельності діяльності суб'єктів господарювання, що відбивається на надходженнях до бюджету і централізованих фондів;
- уповільнення приросту обсягу реалізованої продукції (підприємства роками перебувають в замкненому колі – низька платоспроможність покупців і не-сформований внутрішній ринок унеможливають збільшення виручки, диверсифікацію діяльності, зростання продуктивності праці і підвищення оплати праці працівникам).

До критеріїв оцінки економічної ефективності механізму розвитку фінансів суб'єктів господарювання вважаємо за потрібне віднести такі:

- подолання збитковості, поступове покращення фінансових результатів та підвищення рентабельності;
- нарощування розміру власного капіталу;
- інвестиційна активність, модернізація основного капіталу;
- покращення платоспроможності і забезпечення ліквідності;
- забезпечення фінансової стійкості;
- збільшення продуктивності праці і підвищення рівня на цій основі оплати праці працівникам (недооцінювати цей чинник не варто, адже висока зарплата – це стимул до праці, а платоспроможні покупці – це розширення місткості внутрішнього ринку і додаткові можливості для підприємств);
- гарантування фінансової безпеки.

Для забезпечення ефективного розвитку фінансів суб'єктів господарювання є необхідним насамперед вирішення системних макроекономічних проблем (стримання інфляції, припинення девальвації національної валюти, оздоровлення і відновлення довіри до банківського сектору, подолання корупції), що стимулюватиме інвестиції і «запустить» механізм кругообігу фінансових ресурсів.

Українське законодавство широко трактує суб'єктів господарювання і відносить до них фінансові установи (банки, страхові компанії, інвестиційні фонди тощо), які формують сектор фінансового посередництва. Задля акцентування на забезпечувальній (допоміжній) ролі останніх запропоновано виокремити їх у визначенні суб'єктів господарювання в Господарському кодексі України.

Суб'єкти господарювання можуть функціонувати у різних галузях і секторах економіки, у різних організаційно-правових формах, мати різні масштаби і мету діяльності. Проведений аналіз суб'єктів господарювання дав змогу виявити низку диспропорцій («перекосів»), зокрема – при переважаючій кількості фізичних осіб-підприємців і малих підприємств їх вклад в економіку, виражений обсягом реалізованої продукції (робіт, послуг), протягом усіх років залишається мізерним; серед організаційно-правових форм домінують товариства з обмеженою відповідальністю, а на акціонерні товариства припадає понад 1% суб'єктів економіки; має місце нерівномірний розподіл суб'єктів господарювання в регіональному розрізі.

Фінанси суб'єктів господарювання, будучи складовою фінансової системи держави, впливають на її стійкість. В Україні фінанси суб'єктів господарювання є недостатньо розвиненими, а фінансовий стан більшості з них – кризовий. Про це свідчить збільшення кількості збиткових підприємств, падіння доходів і зниження рентабельності, зростання зовнішніх зобов'язань. За таких умов неможливим є розвиток підприємств, оновлення їх матеріально-технічної бази, фінансування інноваційної діяльності, створення нових робочих місць і збільшення оплати праці, оскільки на першому місці – проблема виживання. Проблеми фінансів суб'єктів господарювання неминуче призводять до поглиблення проблем публічних фінансів, саме тому розвиток і забезпечення ефективної діяльності суб'єктів господарювання є питанням формування стабільного та якісного економічного простору.

Список використаних джерел

1. Чорна О. М. Концептуальні підходи до розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні / О. М. Чорна, О. О. Мацнева // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – №3. – С. 26-32.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV, станом на 20 вересня 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 156 с. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Журман С. М. Сутність фінансових посередників та їх основні функції / С. М. Журман // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – №3. – С. 197-201.
4. Сугоняко О. А. Четверть століття системи українських комерційних банків [Електронний ресурс] / О. А. Сугоняко // Матеріали науково-практичної конференції «Криза банківської системи: причини і шляхи виходу» (10 червня 2015 р., м. Київ). 2015. – Режим доступу : http://aub.org.ua/index.php?option=com_content
5. Статистичний щорічник України за 2014 рік [Електронний документ] / за ред. І. М. Жук. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 586 с. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2015/zb/10/sz_2014_uk.zip

References

1. Chorna, O. M., & Matsnyeva, O. O. (2011). Kontseptual'ni pidkhody do rozvytku finansiv sub'yektiv hospodaryuvannya v Ukraini [Conceptual approaches to development of finance entities in Ukraine].

- Naukovyy visnyk: Finansy, banky, investytsiyi – Scientific Bulletin: Finance, Banks, Investment.*, 3, 26-32. [in Ukrainian].
2. Supreme Council of Ukraine (2003). *Hospodars'kyi kodeks Ukrayiny [Commercial Code of Ukraine]* (Adopted on 2003, January 16, 436-IV, Edition on 2013, September 20). Kyiv: Center of Educational Literature. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
 3. Zhurman, S. M. (2014). *Sutnist' finansovykh poserednykiv ta yikh osnovni funktsiyi [The essence of financial intermediaries and their basic functions]*. *Visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky [Bulletin of Chernihiv State Technological University. Series: Economics]*: Vol. 3 (pp. 197-201). [in Ukrainian].
 4. Suhonyako, O. A. (2015). *Chvert' stolittya systemy ukraiyins'kykh komertsyinykh bankiv [A quarter-century system of Ukrainian commercial banks]*. In *Kryza bankiv's'koyi systemy: prychny i shlyakhy vykhodu [Banking crisis: causes and ways of exit from the crisis]*. Proceedings of the International Conference, 2015, June 10. Retrieved from http://aub.org.ua/index.php?option=com_content [in Ukrainian].
 5. State Statistics Service of Ukraine (2014). *Statystychnyy shchorichnyk Ukrayiny za 2014 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2014]*. Kyiv. Retrieved from http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2015/zb/10/sz_2014_uk.zip [in Ukrainian].

Pasinovych I. I., Ivanets L. V. Problem of economic entities legal identification and their financial activity

Economic entities finances are the indispensable element of society financial system and form the major share of its financial resources. Stable and healthy financial system cannot exist without efficiently functioning economic entities. Foreign borrowings, in particular IMF tranches, can prevent default and solve urgent financial problems, however economy development can be maintained by successful economic entities, which in their variety form a certain economy structure, fill in the market niches, create jobs and charge budget.

The article aims to define legal nature of economic entities and key factors of their financial activity and on this basis to find the most vulnerable places and formulate suggestions over improvement of their finances.

Problems of legal identifying of entities are diagnosed in the article. The essence of the concepts of «entities» and «financial activity» is revealed, their main characteristics are defined. Special features of development and performance of entities acting at the sphere of financial agency are proved. The article emphasizes the priority and importance of the development and operation of other entities in the issue of efficient evolution of financial intermediation at market conditions. Performance of entities in Ukraine during last years is analyzed, and as a result, changes of quantitative dynamics and prospects of further development are shown. Finances of entities are defined as an independent basic sphere of financial relationships, taking into account their industry specifics. Peculiarities of definition of the enterprise finances at microeconomic and macroeconomic level are characterized. The article proves the fact that finances of entities as economic and legal category combine both private and public interests satisfaction. Main measures of entities activity in Ukraine during recent years are summarized as well as main special features of their development are determined. Main tendencies of development of entities finances in Ukraine regardless of the type of performance are distinguished. Principal shortcomings of entities performance and their financial activity are characterized. Criteria for assessment of economic efficiency of the mechanism of financial entities development are itemized. The article defines the importance of tackling the system of macroeconomic problems such as restraining inflation, national currency devaluation suspension, recovery and restore of confidence at banking sector, corruption combating to ensure effective development of finance entities and of stimulation of investment activity and efficient operation of cycle funds mechanism.

Keywords: entities, finance performance, financial intermediation, entrepreneurship, enterprise finances.

Пасінович Ірина Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання Львівського національного університету імені Івана Франка (e-mail: irynapasinovych@ukr.net).

Pasinovych Iryna Ihorivna – Ph.D. (Econ.), Associate Professor of the Department of finances of economic subjects of the Ivan Franko National University of Lviv.

Іванець Людмила Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організації Національного університету «Львівська політехніка», директор Львівського техніко-економічного коледжу Національного університету «Львівська політехніка» (e-mail: ldtekrp@ukr.net).

Ivanets Lyudmyla Volodymyrivna – Ph.D. (Econ.), Associate Professor of the Department of institutions management of the Lviv Polytechnic National University, Director of the Lviv Technical and Economic College of the Lviv Polytechnic National University.

Надійшло 09.03.2016 р.